

Karakteristik af hjemmehjælpsmodtagere

Kvinder, enlige og personer med lav indkomst er overrepræsenterede blandt hjemmehjælpsmodtagere

Dette notat beskriver 65+ og 80+ årige modtagere af hjemmehjælp med hensyn til køn, alder, husstandstype, uddannelse og indkomst. Gruppen beskrives samlet og opdelt i tre grupper efter, hvilken type af hjælp de modtager.

Disse tre grupper er:

1. Personer, som modtager både praktisk hjælp og personlig pleje i eget hjem
2. Personer, som kun modtager personlig pleje i eget hjem
3. Personer, som kun modtager praktisk hjælp i eget hjem.

Tabel 1 giver et overblik over 65+ årige hjemmehjælpsmodtagere i 2021 fordelt på type af hjemmehjælpsmodtager samt køn, alder, husstandstype, uddannelse og indkomst. Tabel 2 giver et tilsvarende overblik over 80+ årige hjemmehjælpsmodtagere i 2021.

Datagrundlag

Der anvendes tal for 2021, da det er det seneste år, som Ældre Sagen har adgang til individdata for på Danmarks Statistiks forskermaskine, da opgørelsen blev lavet. Data er trukket på baggrund af forskellige registre herfra og efterfølgende bearbejdet.

Begreber

Der anvendes i analysen to indkomstbegreber:

Ækvivaleret disponibel indkomst, der er indkomsten efter skat, hvor der yderligere er taget hensyn til familiestørrelse, fordi familier med flere medlemmer har ”stordriftsfordele”, så en given indkomst rækker længere. Det betyder, at indkomsten for enlige og par bedre kan sammenlignes.

6 indkomstgrupper for folkepensionister, hvor folkepensionister opdeles efter størrelsen af deres pension – ud fra den betragtning, at en høj social pension er udtryk for, at pensionisten har en dårligere økonomi end en pensionist, der har for høj indkomst til at få pensionstillæg.

HOVEDKONKLUSIONER

80+ årige hjemmehjælpsmodtagere udgør den største gruppe af modtagere af hjælp

Samlet udgør 80+ årige 59,4 pct. af alle hjemmehjælpsmodtagere over 65 år, mens de kun udgør 24,4 pct. af befolkningen over 65 år. Andelen af de 65-69-årige udgør tilsvarende kun 8,5 pct. af det samlede antal hjemmehjælpsmodtagere, mens de udgør 27,0 pct. af befolkningen over 65 år.

De ældste aldersgrupper udgør en større andel af hjemmehjælpsmodtagere, der modtager både praktisk hjælp og personlig pleje, end det er tilfældet i de to andre grupper af hjemmehjælp, hvor hjemmehjælpsmodtagere kun modtager enten personlig pleje eller praktisk hjælp.

Flere enlige end samlevende modtager hjemmehjælp

76,5 pct. af det samlede antal hjemmehjælpsmodtagere over 65 år er enlige, mens kun 23,5 pct. er samlevende. Kigger vi på befolkningen som helhed er 58,9 pct. samlevende. I gruppen af hjemmehjælpsmodtagere, der udelukkende modtager personlig pleje, finder vi til gengæld, at 68,4 pct. er samlevende, mens kun 31,6 pct. er enlige.

Enlige er også overrepræsenterede blandt 80+ årige hjemmehjælpsmodtagere, hvor enlige udgør 79,1 pct. af alle hjemmehjælpsmodtagere, mens samlevende udgør 20,9 pct. I befolkningen som helhed er der af naturlige årsager flere 80+ årige (60,7 pct.), der bor alene i forhold til 65+ årige.

Undersøgelser viser, at det har betydning for tildelingen af hjemmehjælp til praktiske opgaver, om man har en partner, idet det forventes, at parret hjælper hinanden, hvor det er muligt.¹

Flere kvinder end mænd modtager hjemmehjælp

Af alle 65+ årige hjemmehjælpsmodtagere var 65,8 pct. kvinder og 34,2 pct. mænd. Kigger vi på hjemmehjælpsmodtagere, som udelukkende modtager personlig pleje, ser billedet noget anderledes ud. Her er kønsfordelingen 52,1 pct. mænd og 47,9 pct. kvinder. I befolkningen som helhed udgør kvinder 53,9 pct. af de 65+ årige, mens mænd udgør 46,1 pct.

Kigger vi på 80+ årige hjemmehjælpsmodtagere, så er tendensen den samme. Af alle 80+ årige hjemmehjælpsmodtagere var 69,9 pct. kvinder og 30,1 pct. mænd. Kønsfordelingen for hjemmehjælpsmodtagere, som udelukkende modtager personlig pleje, er igen afvigende, nemlig med 53,7 pct. mænd og 46,3 pct. kvinder. I befolkningen som helhed udgør kvinder 59,5 pct., og mænd udgør 40,5 pct. af de 80+ årige.

Kvinder er altså overrepræsenterede blandt hjemmehjælpsmodtagere sammenlignet med den andel, som kvinder udgør i den generelle befolkning af 65+ og 80+ årige.

En del af forklaringen på, at kvinder er overrepræsenterede blandt hjemmehjælpsmodtagere, skal findes i, at kvinder i gennemsnit lever længere end mænd. Derfor stiger andelen af kvinder med alderen samtidig med, at andelen af enlige er størst blandt kvinder, fordi det typisk er manden i et

¹ "Hjælp til svage ældre", Tine Rostgaard og Mads Ulrich Matthiessen, VIVE. 2019.

² "Skyldes faldende udgifter til ældrepleje besparelser eller sund aldring? Analyserapport 2020:3", Lene Back Kjærsgaard, Forsikring og Pension

par, der dør først. Da både ældre og enlige er overrepræsenterede blandt hjemmehjælpsmodtagere, vil kvinder derfor også være det.

Kortuddannede modtager oftere hjemmehjælp

Vi ser en klar sammenhæng mellem uddannelseslængde og behovet for hjemmehjælp. I befolkningen som helhed udgør andelen af ufaglærte 34,5 pct. blandt 65+ årige. Til gengæld udgjorde ufaglærte hjemmehjælpsmodtagere i 2021 49,1 pct., faglærte udgjorde 32,9 pct., personer med kort eller mellemlang videregående uddannelse udgjorde 12,9 pct., mens personer med lang videregående uddannelse kun udgjorde 2,9 pct. af samtlige hjemmehjælpsmodtagere over 65 år. Uddannelsesniveaut kendes ikke for 2,2 pct. af de 65+ årige hjemmehjælpsmodtagere.

Samme billede ser vi blandt 80+ årige hjemmehjælpsmodtagere. I den gruppe udgør ufaglærte hjemmehjælpsmodtagere 52,3 pct. Ser vi på befolkningen som helhed udgør andelen af ufaglærte 80+ årige kun 45,9 pct.

Flest hjemmehjælpsmodtagere har lav indkomst

Hjemmehjælpsmodtagere har typisk ikke nogen høj indkomst. 84,7 pct. af de 65+ årige hjemmehjælpsmodtagere lå i 2021 under medianindkomsten for voksne danskere (18+ år), svarende til en indkomst under 268.435 kr. om året.² Heraf lå 46,4 pct. i den laveste indkomstkvartil med en indkomst under 190.659 kr. I befolkningen som helhed er det 63,5 pct. af alle 65+ årige, der har en indkomst under medianindkomsten, hvoraf 26,9 pct. lå i den laveste indkomstkvartil. Personer med lav indkomst er således overrepræsenterede blandt 65+ årige hjemmehjælpsmodtagere.

Den samme tendens viser sig, når der inddeles i seks indkomstgrupper ud fra folkepensionens størrelse, som der er gjort nederst i tabel 1. Ud fra de seks indkomstgrupper kategoriseres 63,5 pct. af hjemmehjælpsmodtagerne som personer med en lav eller meget lav indkomst³, hvor andelen blandt 65+ årige i hele befolkningen ligger på 42,9 pct.

Andelen blandt 80+ årige hjemmehjælpsmodtagere med en indkomst under medianindkomsten i 2021 var 85,1 pct. Dette afspejler i højere grad den generelle 80+ årige befolkning, hvor andelen med en indkomst under medianindkomsten udgør 78,6 pct., men personer med en indkomst under medianindkomsten er fortsat overrepræsenterede. Dette afspejles også, når der ses på de seks indkomstgrupper, hvor 80+ årige hjemmehjælpsmodtagere med lav indkomst udgør 64,6 pct., mens den generelle 80+ årige befolkning med lav indkomst udgør 56,8 pct.

Flere undersøgelser viser også en sammenhæng mellem uddannelsesniveau, indkomst og helbred. Personer med lavt uddannelsesniveau og lav indkomst har oftere dårligt helbred sammenlignet med personer med højt uddannelsesniveau og høj indkomst. Det er derfor også naturligt, at der er flere hjemmehjælpsmodtagere blandt personer med kortest uddannelser og personer i den nedre ende af indkomstspektret.

² Medianindkomsten er opgjort for 18+årige, der var i live ved udgangen af 2021. Indkomsten afviger fra DST's opgørelse af medianindkomsten ved ikke at medtage hjemmeboende voksne mellem 18 og 24 år.

³ Personer med fuld og reduceret ældrecheck samt personer med personlig tillægsprocent på 100 defineres som lavindkomstgruppe.

Tabel 1. Oversigt over 65+ årige hjemmehjælpsmodtagere i 2021

	Alle 65+ årige hjemmehjælpsmodtagere	Heraf personer, som modtager både personlig pleje og praktisk hjælp	Heraf personer, som kun modtager personlig pleje	Heraf personer, som kun modtager praktisk hjælp	Alle 65+årige i befolkningen
Køn					
Mand	34,2%	32,1%	52,1%	32,2%	46,1%
Kvinde	65,8%	67,9%	47,9%	67,8%	53,9%
Alder					
65-69	8,5%	7,8%	9,3%	9,1%	27,0%
70-74	12,6%	11,3%	15,6%	13,2%	25,6%
75-79	19,5%	17,6%	24,0%	20,4%	23,0%
80-84	22,4%	20,6%	23,2%	24,0%	13,5%
85-89	20,9%	21,9%	18,0%	20,7%	7,1%
90+	16,1%	20,8%	9,8%	12,7%	3,8%
Husstandstype					
Enlige	76,5%	82,7%	31,6%	80,7%	41,1%
Samlevende	23,5%	17,3%	68,4%	19,3%	58,9%
Uddannelse					
Ukendt	2,2%	2,4%	2,4%	1,9%	1,6%
Ufaglært	49,1%	51,3%	43,8%	48,0%	34,5%
Faglært	32,9%	30,9%	35,9%	34,3%	38,3%
Kort-mellemlang videregående	12,9%	12,5%	13,8%	13,1%	19,5%
Lang videregående	2,9%	2,9%	4,0%	2,6%	6,1%
Indkomst					
1. kvartil	46,4%	47,8%	39,5%	46,6%	26,9%
2. kvartil	38,3%	37,8%	37,1%	39,3%	36,6%
3. kvartil	10,5%	9,8%	15,2%	10,0%	20,5%
4. kvartil	4,8%	4,6%	8,3%	4,1%	16,0%
Indkomstgrupper					
Fuld ældrecheck	36,7%	37,2%	26,0%	38,8%	20,8%
Personlig tillægsprocent 100 pct., men likvid formue for stor til ældrecheck	20,3%	21,6%	21,1%	18,7%	14,7%
Reduceret ældrecheck	6,5%	6,0%	6,0%	7,2%	7,4%
Personlig tillægsprocent <100 pct., men likvid formue for stor til ældrecheck	9,7%	9,1%	14,7%	9,2%	16,0%
Reduceret pensionstillæg (ingen ældrecheck)	22,1%	21,7%	24,2%	21,9%	29,4%
Bortfaldet pensionstillæg	4,7%	4,4%	8,0%	4,3%	11,8%

Note 1) Folkepensionen består af et grundbeløb og et pensionstillæg. Alle får grundbeløbet, mens størrelsen af pensionstillægget afhænger af indtægter ud over folkepensionen. Den personlige tillægsprocent beregnes ud fra pensionistens og evt. ægtefælles/samlevers samlede indtægter ud over folkepensionen og nedsættes fra 100, hvis man har skattepligtige indtægter af en vis størrelse ud over folkepensionen (35.000 kr. hhv. 69.200 kr. om året i 2023). Ældrecheck er en supplerende pensionsydelse, som udbetales til folkepensionister med lav indkomst og begrænset likvid formue.

Note 2) I underkategorien 'Indkomstgrupper' indgår kun folkepensionister, da de er de eneste, der kan modtage ældrecheck og pensionstillæg. Indkomstgrupperne er dannet ud fra oplysninger om folkepensionen i januar 2021. Dvs. at 65-årige ikke indgår, da man skulle være 66 år 1. januar 2021, for at være berettiget til folkepension.

Kilde: Diverse registre hos Danmarks Statistik og egne beregninger

Tabel 2. Oversigt over 80+ årige hjemmehjælpsmodtagere i 2021						
	Alle 80+ årige hjemmehjælpsmodtagere	Heraf personer, som modtager både personlig pleje og praktisk hjælp	Heraf personer, som kun modtager personlig pleje	Heraf personer, som kun modtager praktisk hjælp	Alle 80+årige i befolkningen	
Køn						
Mand	30,1%	26,8%	53,7%	28,8%	40,5%	
Kvinde	69,9%	73,2%	46,3%	71,2%	59,5%	
Alder						
80-84	37,7%	32,6%	45,5%	41,8%	55,2%	
85-89	35,3%	34,6%	35,4%	36,0%	29,2%	
90+	27,1%	32,8%	19,2%	22,1%	15,6%	
Husstandstype						
Enlige	79,1%	84,9%	36,2%	81,7%	60,7%	
Samlevende	20,9%	15,1%	63,8%	18,3%	39,3%	
Uddannelse						
Ukendt	2,4%	2,7%	3,1%	2,0%	2,5%	
Ufaglært	52,3%	54,6%	46,8%	50,9%	45,9%	
Faglært	30,8%	28,7%	32,7%	32,8%	33,3%	
Kort-mellemlang videregående	11,9%	11,5%	13,6%	12,0%	14,4%	
Lang videregående	2,5%	2,5%	3,8%	2,3%	4,0%	
Indkomst						
1. kvartil	48,8%	49,9%	45,1%	48,4%	40,8%	
2. kvartil	36,3%	35,9%	33,9%	37,2%	37,8%	
3. kvartil	10,2%	9,6%	13,5%	10,1%	13,7%	
4. kvartil	4,7%	4,6%	7,5%	4,3%	7,7%	
Indkomstgrupper						
Fuld ældrecheck	35,3%	35,9%	26,1%	36,6%	27,9%	
Personlig tillægsprocent 100 pct., men likvid formue for stor til ældrecheck	25,1%	25,8%	28,0%	23,7%	24,7%	
Reduceret ældrecheck	4,2%	4,0%	3,6%	4,5%	4,1%	
Personlig tillægsprocent <100 pct., men likvid formue for stor til ældrecheck	9,2%	8,6%	12,2%	9,1%	11,8%	
Reduceret pensionstillæg (ingen ældrecheck)	23,2%	22,8%	24,3%	23,3%	25,6%	
Bortfaldet pensionstillæg	3,1%	2,9%	5,8%	2,7%	5,8%	

Se note 1 under tabel 1.

Kilde: Diverse registre hos Danmarks Statistik og egne beregninger